

AU-2025

**B.A. Part—I (Semester—I) Examination**  
**(Literature of Classical Language)**  
**SANSKRIT LITERATURE**

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

**N.B. :—** Write the answers in medium offered.

सूचना :— उत्तरे स्वीकृत माध्यमातून लिहावीत.

सूचना :— उत्तर स्वीकृत माध्यम में लिखिए।

1. Translate any **FIVE** of the following :—

20

खालीलपैकी पाच श्लोकांचा अनुवाद करा :—

निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच श्लोकों का अनुवाद कीजिए : —

(1) परिहरतु भवान् नृपपवादं

न परुषमाश्रमवासिषु प्रयोज्यम्।

नगरपरिभवान् विमोक्तुमेते

वनमभिगम्य मनस्विनो वसन्ति ।।

(2) तीर्थोदकानि समिधः कुसुमानि दर्भान्

स्वैरं वनादुपनयन्तु तपोधनानि।

धर्मप्रिया नृपसुता न हि धर्मपीडा-

मिच्छेत् तपस्विषु कुलव्रतमेतदस्याः ।।

(3) कामेनोज्जयिनीं गते मयि तदा कामप्यवस्थां गते

दृष्ट्वा स्वैरभवन्तिराजतनयां पञ्चेष्ववः पातिताः ।

तैरद्यापि सशक्त्यमेव हृदयं भूयश्च विद्धा वयं

पञ्चेषुर्मदनो यदा कथमयं षष्ठः शरः पातितः ।।

- (4) ऋज्वायतां च विरलां च नतोन्नतां च  
सप्तर्षिवंशकुटिलां च निवर्तनेषु ।  
निर्मुच्यमानभुजगोदर निर्मलस्य  
सीमाविमाम्बरत्तलस्य विभज्यमानाम् ।।
- (5) रूपश्रीया समुदितां गुणतश्च युक्तां  
लब्ध्वा प्रिया मम तु मन्द इवाद्य शोकः ।  
पूर्वाभिधातसरुजोऽप्यनुभूतदुःखं  
पदमावतीमपि तथैव समर्थयामि ।।
- (6) स्मराम्यवन्त्याधिपतेः सुतायाः  
प्रस्थानकाले स्वजनं स्मरन्त्याः ।  
बाष्पं प्रवृत्तं नयनान्तलग्नं  
स्नेहान्ममैवोरसि पातयन्त्याः ।।
- (7) विरप्रसुप्तः कामो मे वीणया प्रतिबोधितः ।  
तां तु देवीं न पश्यामि यस्या घोषवती प्रिया ।।
- (8) कातरा येऽप्यशक्ता वा नोत्साहस्तेषु जायते ।  
प्रायेण हि नरेन्द्रश्रीः सोत्साहैरेव भुज्यते ।।

2. Write answer of any ONE of the following :—

12

खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :—

निम्नलिखित में से किसी एक का उत्तर लिखिए :—

- (i) Sketch the character of राजा उदयन or यौगन्धरायण.  
राजा उदयन किंवा यौगन्धरायणाचे स्वभावचित्रण करा.  
राजा उदयन अथवा यौगन्धरायण का स्वभावचित्रण कीजिए।

OR/किंवा/अथवा

- (ii) Write the summary of first Act of स्वप्नवासवदत्तम् ।  
स्वप्नवासवदत्तम् नाटकाच्या प्रथम अंकाचा सारांश लिहा.  
स्वप्नवासवदत्तम् नाटक के प्रथम अंक का सारांश लिखिए।

3. Explain with reference to the context any **FOUR** of the following :—

20

खालीलपैकी कोणत्याही चार चे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा :—

निम्नलिखित में से किन्हीं चार का ससंदर्भ स्पष्टीकरण कीजिए :—

- (i) न हि रूपमेव वागपि खल्वस्या मधुरा ।
- (ii) भवतु, अविचार्य क्रमं न करिष्यति ।
- (iii) सर्वजन-मनोभिरामं खलु सौभाग्यं नाम ।
- (iv) अहो अज्ञातवासोऽप्यत्र बहुगुणः संपद्यते ।
- (v) दग्धेति ब्रुवता पूर्वं वञ्चितोऽस्मि रूमण्वता ।
- (vi) काले काले छिद्यते रुह्यते ।

4. Write short notes on any **THREE** of the following :—

12

खालीलपैकी कोणत्याही तीनवर टीपा लिहा :—

निम्नलिखित में से किन्हीं तीन पर टिप्पणी लिखिए :—

- (i) Vishkambhak  
विष्कम्भक  
विष्कम्भक
- (ii) Dream of Udayan  
उदयनचा स्वप्न  
उदयन का स्वप्न
- (iii) Abstract of 4<sup>th</sup> Act  
चौथ्या अंकाचा सारांश  
चौथे अंक का सारांश
- (iv) Sutradhara  
सूत्रधार  
सूत्रधार
- (v) Mangalacharan.  
मङ्गलाचरण  
मंगलाचरण

5. Write answers of any **SIXTEEN** :

16

कोणत्याही सोळा प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

किन्ही सोलह प्रश्नों के उत्तर लिखिए :-

- (1) कर्णभारम् नाटकस्य कथाभागः मूलतः कुत्र वर्णितः ?  
 (अ) महाभारतः (ब) रामायणः (क) बृहत्कथा
- (2) भासनाटकचक्रस्य संशोधनं केन कृतम् ?  
 (अ) अप्पय दिक्षीत (ब) द्रविड शास्त्री (क) टी. गणपती शास्त्री
- (3) प्रतिज्ञायौगन्धरायणम् कस्य नाटकस्य पूर्वार्धः अस्ति ?  
 (अ) स्वप्नवासवदत्तम् (ब) ऊरुङ्गम् (क) प्रतिमागृहम्
- (4) 'चारुदत्तम्' नाटकस्य कथाभागः शूद्रकेन कुत्र वर्णितः ?  
 (अ) शाकुन्तले (ब) मृच्छकटिके (क) देणीसंहारे
- (5) दण्डि कस्य नरेशस्य राजसभायाम् आसीत् ?  
 (अ) काशी (ब) पल्लव (क) चौल
- (6) काव्यादर्शस्य रचयिता कः ?  
 (अ) बाणभट्टः (ब) अनन्दवर्धनः (क) दण्डि
- (7) हर्षचरितम् केन लिखितम् ?  
 (अ) बाणभट्टः (ब) श्रीहर्षः (क) माधः
- (8) अश्वघोषस्य बुद्धचरितस्य नायकः कः आसीत् ?  
 (अ) गौतमबुद्ध (ब) महावीरः (क) देवदत्तः
- (9) बुद्धचरिते कस्य चरित्रं वर्णितम् अस्ति ?  
 (अ) महावीरः (ब) देवदत्तः (क) गौतमबुद्धः
- (10) कालिदासः कस्य खण्डकाव्यस्य कविः आसीत् ?  
 (अ) मेघदूतम् (ब) पवनदूतम् (क) हंसदूतम्
- (11) अभिज्ञान शाकुन्तलम् नाटकस्य नायिका का ?  
 (अ) शकुन्तला (ब) प्रियम्बदा (क) अनसूया
- (12) विक्रमोर्वशीयम् नाटके नायकः कः ?  
 (अ) पुरुरवा (ब) दुष्यन्तः (क) चारुदत्तः

- (13) स्वप्नवास्तवदत्तम् नाटके का कथा वर्णिता ?  
 (अ) उदयनकथा (ब) जातककथा (क) बृहत्कथा
- (14) राज्यवर्धनः कस्य ज्येष्ठबन्धुः आसीत् ?  
 (अ) प्रियवर्धनः (ब) हर्षवर्धनः (क) प्रभाकावर्धनः
- (15) भासनाटकचक्रस्य प्राप्ति कस्मिन् नगरे अभवत् ?  
 (अ) त्रिवेन्द्रम् (ब) रामेश्वरम् (क) अनन्तपुरम्
- (16) कस्मिन् नाटके भरतेन दशरथमृत्युवार्ता कथं ज्ञातम् ?  
 (अ) प्रतिभा (ब) बलचरितम् (क) उत्तररामचरितम्
- (17) मालविकाग्निमित्रम् नाटके विदूषकस्य नाम किम् ?  
 (अ) वसन्तकः (ब) सुमन्त्रः (क) गौतमः
- (18) उपमा अलंकारयोजने कः सिद्धहस्तः ?  
 (अ) भारविः (ब) माघः (क) कालिदासः
- (19) दण्डिनः पितुः नाम किम् अस्ति ?  
 (अ) वीरदत्तः (ब) सोमदत्तः (क) देवदत्तः
- (20) महाभारतस्य रचयिता कः ?  
 (अ) व्यासः (ब) कालिदासः (क) भारविः

